

Samtycke

Det som i dagligt tal kallas samtyckeslagen är en del av sexualbrottslagstiftningen som kom 2018 och som slår fast att allt intimt umgänge ska vara frivilligt. Enligt lag krävs att den som vill ha sexuellt umgänge tar reda på om den andra parten också vill, alltså inhämtar samtycke. Det kan göras muntligt eller genom att den andra tydligt visar att hen också vill ha en intim relation. Avsaknad av ett tydligt nej är inte detsamma som ett samtycke enligt denna lag, detta är en skillnad från tidigare lagstiftning. Det har också lett till den nya brottsrubriceringen "oaktsam våldtäkt" vilket innebär att en sexuell handling ägt rum utan att den ena parten deltog frivilligt och där samtycke inte inhämtats.

Personer under 15 år kan enligt lagen aldrig ha sexuellt umgänge frivilligt med någon som är 15 år eller äldre. Lagen finns för att skydda barn mot vuxna och äldre ungdomar. Lagen är inte till för att straffa två 14-åringar som har en frivillig och ömsesidig sexuell relation.

Självskadetankar

I novellen kommer det fram att Sofi har en del självskadetankar. När ni jobbar med novellen kan det hända att något barn plockar upp det temat. Då är det bra om vi vuxna fokuserar på positiva sätt att hantera jobbiga känslor. Det kan vara sånt som att lyssna på musik, springa, prata med någon närstående, helt enkelt sånt som personen mår bra av. Undvik att göra barnen nyfikna eller ge dem idéer på nya sätt att skada sig själva.

Om det behövs kan du som vuxen också lyfta fram vad det finns för hjälp att få. Man kan prata med en förälder, någon i skolan, vårdcentralen eller kontakta Bris.

TEMAN

Novell

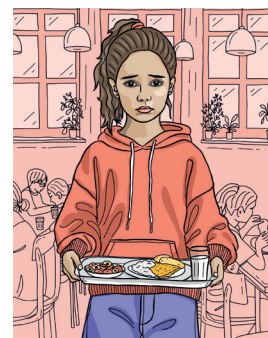
- Mobbning
- Grupptröck
- Relationer
- Samtycke
- Självskadetankar
- Psykisk hälsa
- Kärlek

Övningar

- Samtycke
- Kommunikation
- Ja- och nej-signaler
- Psykisk hälsa

FÖRDJUPNING

→ Se länksamling på klasskompisar.se

EPA Enskilt • par • alla

BERÄTTA Sofi blir förvånad när Liam säger att hon kan sitta tillsammans med honom och hans kompisar i matsalen. Och ännu mer häpen när han senare berättar att han gillat henne jättelänge.

FRÅGA Vad gör att Sofi väljer att tro på Liam?

Betona att det inte finns något rätt eller fel svar.

- Låt var och en fundera tyst enskilt i cirka en minut.
- Be barnen fundera tillsammans med den som sitter bredvid i någon minut.
- Lyft frågan i hela gruppen.

LEK På linje

Leken går ut på att deltagarna ska ordna sig på en rad utifrån en kategori, till exempel datum för ens födelsedag. Den som är född först på året ska alltså ställa sig först i raden och den som är född sist i slutet.

Under leken får deltagarna inte prata utan enbart använda tyst kommunikation.

Lek leken några gånger utifrån olika kategorier. Om några har samma svar kan de stå bredvid varandra.

Förslag på några kategorier:

- Födelsedag
- Skostorlek
- Antal kusiner
- Längd
- Antal husdjur

DISKUTERA

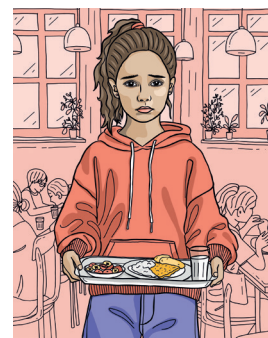
- Hur gick övningen?
- Var det något som var svårt?
- Hur kan man kommunicera tydligt utan ord?

SYFTE

- Få alla att reflektera
- Skapa trygghet i diskussioner

SYFTE

- Ha roligt
- Träna samarbete och kommunikation utan ord

HELGRUPP **Samtycke**

BERÄTTA Att vara nära någon, kyssas, hångla eller ha sex ska kännas härligt för båda två, både före, under och efteråt. Samtycke heter det när man kollar om personen vill och inväntar svaret. En person kan ge samtycke genom att tydligt visa att hen vill vara nära, kyssas eller liknande. Om man är osäker är det enklast att fråga!

Det är olagligt att ha sex eller utföra sexuella handlingar med någon utan deras samtycke. Att säga ”Hen sa ju inte nej” räcker inte! Man har också rätt att ändra sig, även om man först sagt ja.

Det är alltså viktigt för båda att känna efter vad man själv vill och kolla vad den andra vill - före, under och efteråt. Det är inte okej att, som i novellen, lura någon till att ge sitt samtycke.

DISKUTERA

- Hur känns det när någon ber dig göra något som du vill? Det kan röra sig om att åka bergochdalbana eller kyssas. Hur känns det i kroppen? Vilka känslor får du?
- Hur känns det när någon ber dig göra något som du inte vill? Hur känns det i kroppen? Vilka känslor får du?
- Hur kan man veta vad någon annan vill? Hur ser ja- och nej-signaler ut?

Observera att frånvaro av ja-signaler alltid ska räknas som ett nej.

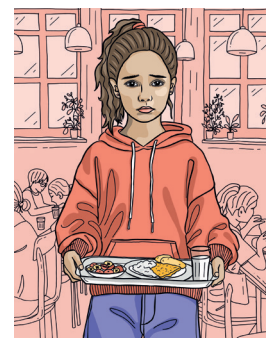
BERÄTTA Samtycke handlar om att alltid fråga och vara säker på vad den andra personen vill innan ni gör något tillsammans. Det är också viktigt att kontrollera och se till att det fortfarande känns bra för båda, både under och efter aktiviteter som till exempel att pussas. Det är också viktigt att du berättar hur du känner och upplever det. Visa vad just du vill.

SYFTE

- Veta vad samtycke innebär
- Reflektera tillsammans

TIPS

→ Titta till exempel på kortfilmen ”Te och Samtycke” från FattaMan på Youtube. Se länksamlingen på klasskompisar.se

SMÅGRUPPER Vem känner vad?

Dela upp barnen i mindre grupper om tre till fyra i varje. Hälften av grupperna ska sätta sig in i Sofis situation och hälften i Liams. Det är okej att inte hinna svara på alla frågor, och det finns inte heller något rätt eller fel svar.

SOFI

- Vilka tankar och känslor har Sofi om sig själv?
- Vad känner Sofi när Liam berättar att han är intresserad av henne?
- Hur känns det för Sofi när det visar sig vara ett skämt?
- Vad känner Sofi efter att Liam ringt henne?

LIAM

- Vilka känslor och tankar får Liam av att låtsas vara snäll mot Sofi?
- Vad känner Liam när han lurar Sofi att ge sitt samtycke till att kyssas?
- Vad känner han efteråt? ● Vad får honom att be om ursäkt?

Efter en stund i smågrupperna, samtala tillsammans i helgrupp.

VÄRDERINGSÖVNING Linjen

Markera en linje i rummet. Läs påståendet. Ge barnen en minut att tänka efter själva och låt dem sedan på en given signal placera sig längs linjen. Låt barnen prata med den som står närmast och låt sedan några berätta för hela gruppen hur de tänker.

Håller inte
alls med

1   2   3   4   5   6

Instämmer
helt och hållet

- Sofi gav samtycke till kyssen med Liam.
- Liams ursäkt (att han egentligen inte ville men att de andra fick honom att göra det) är godtagbar.
- Det är lätt att visa att man vill.
- Det är lätt att förstå vad någon annan vill.
- Ibland gör man saker fast man inte vill.

Arbetsblad

Arbetsbladet är till för enskild reflektion, men lämnas till ledaren. Här kan varje barn fundera över vad de gillar och vill säga ja till, respektive vad de vill säga nej till. Dessutom reflektera kring hur de själva fungerar vad gäller närhet på olika sätt.

SYFTE

- Förstå andras känslor genom att sätta sig in i deras situation

LÄNGRE VERSION

→ Beskrivning av en längre version av övningen finns på sidan 8 i **Presentation och vägledning**

TIPS

Uppmuntra olika åsikter! Det finns inget rätt eller fel.

SYFTE

- Reflektera
- Öva på att uttrycka sina åsikter

